

<i>Sorszám:</i> Ny/6.	<i>Tárgy:</i> A helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 4/1998. (III. 27.) rendelet módosítása
<i>Döntéshozatal módja:</i> Minősített többség az Mötv. 50. §-a alapján	<i>Véleményező bizottság:</i> Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság, Ügyrendi, Lakásügyi és Közrendvédelmi Bizottság
<i>Tárgyalás módja:</i> Nyílt ülés	<i>Előkészítette:</i> dr. Tanai Judit jogász

Tisztelt Képviselő-testület!

Békés Város Önkormányzata mindig is fontosnak tartotta, hogy a város területén lévő - helyi jelentőségű - természeti értékeket védje és megőrizze az utókor számára, ezért 1998-ban rendeletet alkotott ezek védelméről, összhangban a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvénnyel.

Sajnos az elmúlt évi tartósan aszályos időjárás megviselte a város területén található idős fákat, ezért több kiszáradt vagy balesetveszélyessége miatt ki kellett vagy a közeljövőben ki kell vágni. Ezeket a változásokat kell átvezetni a rendelet 1. mellékletében. A közelmúltban elpusztult fák:

- Kocsányos tölgy (0289/4. hrsz. Tanya 28.) - kiszáradt
- Hegy szilfa (0691/6 hrsz.) – viharkár, villámcsapás érte
- Douglasz-fenyő, ezüstfenyő (Református Egyházközség udvara) - kiszáradás
- Két szürke nyár (Sportpálya) – kiszáradt
- Fehér fűz (6910 hrsz.) - kiszáradt

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 21. §-a a jegyző feladatkörébe sorolja a megalkotott önkormányzati rendeletek hatályosulásának figyelemmel kísérését. Ugyanezen törvény 22. §-a pedig kimondja, hogy a jogalkalmazás és az utólagos hatásvizsgálat tapasztalatait is figyelembe véve önkormányzati rendelet esetén a jegyző gondoskodik arról, hogy a tárgykört érintő új jogi szabályozás vagy módosítás megalkotása során, ennek hiányában e célból kiadott jogszabály keretében

- a) az elavult, szükségtelenné vált,
- b) a jogrendszer egységébe nem illeszkedő,
- c) a szabályozási cél sérelme nélkül egyszerűsíthető, a jogszabály címzettjei számára gyorsabb, kevésbé költséges eljárásokat eredményező szabályozással felváltható,
- d) a normatív tartalom nélküli, tartalmilag kiüresedett vagy egyébként alkalmazhatatlan, vagy
- e) az indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű szabályozást megvalósító,

jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezésére, illetve megfelelő módosítására kerüljön sor.

Előzetes hatásvizsgálat

a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 4/1998. (III. 27.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló rendelet-tervezethez

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 17. § (1) bekezdése alapján a jogszabály előkészítője előzetes hatásvizsgálat elvégzésével felméri a szabályozás várható következményeit, melynek eredményéről önkormányzati rendelet esetén a helyi önkormányzat képviselő-testületét tájékoztatni kell.

1. A tervezett jogszabály társadalmi, gazdasági, költségvetési hatása:

A rendeletben foglaltak végrehajtásának társadalmi, gazdasági, költségvetési hatása nincs.

2. Környezeti és egészségi következményei:

A rendeletben foglaltak végrehajtása pozitívan hathat a város környezeti állapotára.

3. Adminisztratív terheket befolyásoló hatások:

A rendeletben foglaltak végrehajtásának az adminisztratív terheket befolyásoló hatása nincs.

4. A jogszabály megalkotásának szükségessége, a jogalkotás elmaradásának várható következményei:

A rendelet módosítása javaslatra történik, a jogszabályi környezet adta lehetőségek figyelembe vételével.

5. A jogszabály alkalmazásához szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételek:

A jogszabály alkalmazásához szükséges személyi, tárgyi, szervezeti és pénzügyi feltételek az Önkormányzatnál rendelkezésre állnak.

Az előterjesztésben kifejtettek egyben a jogszabály-tervezet jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. §-a szerinti általános indokolását is képezi.

Részletes indokolás

a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 4/1998. (III. 27.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló rendelet-tervezethez

A rendelet-tervezet 1. §-ához: Cseréli a rendelet 1. mellékletét.

A rendelet-tervezet 2. §-ához: gondoskodik a rendelet hatályba lépéséről.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az alábbi rendelet-tervezetet szíveskedjen elfogadni.

Békés, 2023. június 23.

Jogi ellenjegyző

Pénzügyi ellenjegyző

Kálmán Tibor
polgármester

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének ___/2023. (____) önkormányzati rendelete

A helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 4/1998. (III. 27.) rendelet módosításáról

(TERVEZET)

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az 1996. évi LIII. tv. 24. §. (1) bek. b) pontja előírásaival összhangban, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 13. § (1) bekezdés 11. pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 4/1998. (III.27.) önkormányzati rendelet 1. melléklete helyébe az 1. melléklet lép.

2. §

Ez a rendelet 2023. július 1-jén lép hatályba.

Kálmán Tibor
polgármester

Tárnok Lászlóné
jegyző

A rendelet kihirdetésre került: 2023. június hó ____ . napján.

Tárnok Lászlóné

jegyző

Védetté nyilvánított helyi természeti értékek**I. Egyedi védettségű természeti értékek:**

Sorszám	Fa megnevezése	Helye	Életkora
1.	Páfrányfenyő (Ginkgo biloba)	Széchenyi tér 8. sz. udvarán 2244. hrsz.	Becsült kora: 125 év
2.	Kocsányos tölgy (Quercus robur)	Liget, Bagoly Étterem kertje 5636/5. hrsz.	Becsült kora: 145 év
3.	Kocsányos tölgyek (Quercus robur) 5 db Csertölgy (Quercus cerris) 3 db	Élővíz-csatorna Csók-híd és Rendelőintézeti híd közötti szakaszán 2298/2. hrsz.	Becsült koruk: 100- 125 év
4.	Kocsányos tölgyek (Quercus robur) 8 db	Sportpálya3917/1. hrsz.	Becsült koruk: 100- 125 év
5.	Kocsányos tölgyek (Quercus robur) 6 db	Sebők kert, volt Hidasháti ÁG kísérleti telepe 081/3. hrsz. Vetési István (Békés, Cseresznye u.22.)	Becsült koruk: 150- 175 év
6.	Japán akác (Sophora japonica)	Kossuth u. 16. sz. alatti Tüdőgondozó udvarán 5580 hrsz.	Becsült kora: 100 év
7.	Mocsárciprus (Taxodium distichum) 2 db	Diviczki János, Diviczki László Békés, Alsó-körgát 10102/1. hrsz.	Becsült koruk: 125- 135 év
8.	Hegyi szilfa (Ulmus glabra)	Pataki Lászlóné 0691/6. hrsz.	Becsült kora: 150- 175 év
9.	Kettős-Körös-parti fehér nyár (Populus alba)	Magyar Állam, Kövizig, 0444/1. hrs	Becsült kora: 225 év
10.	Kettős-Körös-parti kocsányos tölgyek (Quercus robur)	Horváth Péter (Békés, Fáy utca 8.) 0404/1. hrsz.,	Becsült koruk: 100 év
11.	Vadgesztenyék (Aesculus hippocastanum) 2 db	2240. és 2243. hrsz (Múzeum köz)	Becsült koruk: 100 év
12.	Lepényfa (Gleditsia triacanthos)	Magyar Államvasutak Zrt. 4027/7. hrs	Becsült kora: 85 év
13.	Magyar kőris (Fraxinus angustifolia ssp pannonica)	2287. hrsz (Fáy utca)	Becsült kora: 100- 125 év

14.	Kocsányos tölgy (Quercus robur)	6597. hrsz (Farkas Gyula Közoktatási Intézmény melletti terület)	Becsült kora: 85-100 év
15.	Vénic szilfák (Ulmus laevis) 2 db	6914/2. hrsz.	Becsült koruk: 100-125 év.
16.	Vénic szilfák (Ulmus laevis) 2 db	5643. hrsz.	Becsült koruk: 100-125 év.
17.	Fehér nyár (Populus alba)	0615. hrsz.	Becsült kora: 125-135 év
18.	Kocsányos tölgy (Quercus robur)	0473/2. hrsz.	Becsült kora: 145 év

II. Helyi természetvédelmi terület

Sorszám	Terület, védett cél	Leírása
1.	Békés, Csatárkert vadon élő szervezetek, életközösségek illetve élőhelyük védelme	Békés Város déli belterületi határától az Élővíz-csatorna bal oldali mederszéle, a gyulai közút és a Malomvégesi temető melletti dülőúttal szemben húzott egyenes által határolt terület, 2013, 2017, 2018, 2019, 9209, 9360/1 hrsz., 5 ha. 1.267 m ²
A terület az Európai Közösségek Tanácsának a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állat- és növényvilág védelméről szóló, 92/43 EGK. Irányelve szerinti védettségi kategóriája: az 1. cikk b. pontja szerinti természetes élőhely, közösségi szinten nem különleges természetvédelmi terület.		
2.	Békés – Duzzasztómű a Körös-vidéki flóra természetközeli állapotának bemutatása	Békés város keleti részén a Dánfoki Üdülőteleppel határos Kettős-Körös bal partjának töltéslába, a szivattyúház tápcsatornája és az ártéri Doboz felé eső meglévő Dánfoki szivornya által határolt ártéri terület 0722 hrsz., 8,31 ha terület térkép-vázlat szerint
A terület az Európai Közösségek Tanácsának a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állat- és növényvilág védelméről szóló, 92/43 EGK Irányelve szerint közösségi szinten nem különleges természetvédelmi terület.		
3.	Élővíz-csatorna belterületi szakasza a Fehér-Körös holtág természetközeli állapotának bemutatása	Békés város belterületén a Fábíán utcai hídtól a Csók utcai hídig tartozó terület az alábbi helyrajzi számokon: 2294, 2295/1, 2296/1, 2298/2, 2355, 5636/5, 5636/14, 5643, 6912, 6914/2.
A terület az Európai Közösségek Tanácsának a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állat- és növényvilág védelméről szóló, 92/43 EGK Irányelve szerint közösségi szinten nem		

különleges természetvédelmi terület.		
4.	Vargahossza csatorna rosszerdei szakasza a Fekete-Körös Holtág természetközeli állapotának bemutatása	Békés város külterületén Rosszerdön a Verebes-híd melletti 11212/1 hrsz-ú ingatlan
A terület az Európai Közösségek Tanácsának a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állat- és növényvilág védelméről szóló, 92/43 EGK Irányelve szerint közösségi szinten nem különleges természetvédelmi terület.		

A védett értékek fenntartása

- 1.) A helyi jelentőségű védett természeti érték fennmaradásának feltétele, megőrzésének módja elsősorban a gondozás és a rendeltetésnek megfelelő használat.
- 2.) A használat során a tulajdonosnak törekedni kell az értékek jó állapotban tartására, és az esetleges károsodások megelőzésére.
- 3.) A helyi jelentőségű védett ingatlan(ok) kapcsán telekalakítási tilalom, építési tilalom és korlátozás, valamint használati korlátozás rendelhető el.
- 4.) Ha az érték fenntartása a tulajdonos számára el nem várható mértékű kötelezettséget jelent, akkor annak gondozásához kérheti az önkormányzat támogatását.
- 5.) A helyi védelemben részesült természeti értékek tulajdonosai, kezelői, használói támogatására a költségvetésben elkülönített pénzalapot kell létrehozni, amelynek kezeléséről és felhasználásáról külön önkormányzati rendelet rendelkezik.
- 6.) A helyi védelem alatt álló természeti értéket veszélyeztető tevékenységet a polgármester 30 napig terjedő időtartamra megtilthatja, s e tiltást legfeljebb 30 nappal meghosszabbíthatja.
- 7.) A helyi védelem alatt álló területen a rendeletben előírtak teljesítésére történő kötelezés, valamint a közlekedés- és tartózkodáskorlátozás a polgármester hatáskörébe tartozik.

A helyileg védett természeti értékekkel kapcsolatos, e rendeletben megfogalmazott szabályok betartása mind az állampolgárok, mind a jogi személyek, mind pedig a jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok kötelezettsége.

Egyedi védettségű természeti értékek kezelése

1. ***Páfrányfenyő (Ginkgo biloba)***
A fa környezetében az életfeltételeket javítani kell. Ennek érdekében a fa korona vetületét célszerű lenne korláttal körülvenni, feltalaját megjavítani és fűvesíteni. Ezzel biztosítani lehetne a fa számára kedvezőbb víz és talajlevegő ellátottságot. Amennyiben a fa körbeépítettsége tovább tart, úgy várható az idős, és értékes fa pusztulása.

2.3.4.5. Tölgyek (*Quercus ssp*)

Faápolási munkák tekintetében elsősorban a szárazgallyazás, valamint az odvak kezelése szükséges. A fák Békés város belterületén vannak, ezért díszítő értékük és a mikroklímára kifejtett hatásuk felértékelődik. Belterületi elhelyezkedésüknek köszönhetően megvédésük, bemutatásuk oktatás és idegenforgalmi szempontból viszonylag könnyen megoldható.

6. *Japán akác (Sophora japonica)*

A fa törzskörmérete 3,40 m. Törzse kétágú, ép. A fa jelen állapotában elsődleges feladatként kell tekinteni a szárazgallyazást, és az ezt követő fasebkezelést. A fát érintő, annak környezetében történő beavatkozások a természeti értéket nem károsíthatják. A város belterületén található intézményi zöldfelület részeként a japán akác könnyen megvédhető, bemutatása oktatás szempontjából megoldható. A japán akác a 2018. évben viharkár áldozata lett. Vázágait jelentős mértékben elveszítette. Azóta a hedera (borostyán) jelentős mértékben benőtte, valamint erősödő sarjak veszik körbe, ezen problémák kezelése szükséges.

7. *Mocsárciprus (Taxodium distichum)*

A mocsárciprusok 2,05 m, illetve 2,12 m törzskörmérettel rendelkeznek. Az értékes, ritka növények nagyon jó egészségi állapotban vannak, mely az őket körülvevő nedves élőhely mikroklímájának, illetve a viszonylag háborítatlan környezetnek köszönhető. Lombkoronájukban száraz ágak nem találhatók. Vöröses színű, hámló kérgű törzsük és a fajtajelleget kitűnően mutató, térszerűen kiemelkedő légzőgyökereik (ciprusbabák) épek. Elsődleges feladat a mocsárciprusok sértetlenségének biztosítása. A fák környezetének kezelése során azok lombkoronája, törzse, tartó és légzőgyökerei nem szenvedhetnek károsodást.

8. *Hegyi szilfa (Ulmus Glabra)*

A hegyi szilfa 3,4, törzskörmérettel rendelkezik. Nagyon jó egészségi állapotban van, amely az őt körülvevő nedves élőhely mikroklímájának, illetve a háborítatlan környezetnek köszönhető. Elsődleges feladat a szilfa sértetlenségének a biztosítása. A fa környezetének kezelése során a gyökér, a törzs, a lombkorona nem szenvedhet károsodást.

9. *Kettős-Körös-parti fehér nyár (Populus alba)*

Fehér nyár körülbelül 225 éves. Lombkoronájában a száradó, nemkívánatos ágakat el kell távolítani, a csonkokat sebkezelni szükséges.

10. *Kettős-Körös-parti kocsányos tölgyek (Quercus robur)*

A tölgyek egészségi állapota jónak mondható. A száraz ágak eltávolítása szükséges, a munkálatok után sebkezelést kell végezni

11. *Vadgesztenyefák (Aesculus hippocastanum)*

A gesztenyék egészségi állapotuk jónak mondható, törzskörméretük 212 és 220 cm. A fák korából adódóan keletkező száraz ágakat el kell távolítani, mely munkálatok elvégzése után fasebkezelést kell végezni.

12. *Lepényfa (Gelditsia triacanthos)*

A lepényfa törzskörmérete 295 cm, egészségi állapota jó, viszonylag fiatal korából és szilárd szerkezetéből adódóan hosszú ideig beavatkozás nélkül fenntartható.

13. Magyar kőris (*Fraxinus angustifolia ssp pannonica*)

Törzskörméret: 282 cm. A fa jelenleg egészséges, azonban a kőrisek ettől a kortól kezdve gyorsan hanyatlásba kezdhetnek, ezért a fát a balesetek megelőzése érdekében fokozottan figyelemmel kell tartani.

14. Kocsányos tölgy (*Quercus robur*)

A fa 213 cm törzskörmérettel rendelkezik. A tölgyfa egészségi állapota jó, viszonylag fiatal korából és szilárd szerkezetéből adódóan hosszú ideig beavatkozás nélkül fenntartható.

15. Vénic szilfák (*Ulmus laevis*)

A fák egészségi állapota jó, törzskörméretük 241 és 262 cm. A kedvező mikroklíma miatt a fák beavatkozás nélkül hosszú ideig fenntarthatók.

16. Vénic szilfák (*Ulmus laevis*)

A fák törzskörmérete 220 és 236 cm, egészségi állapotuk jó. A kedvező mikroklíma miatt a fák beavatkozás nélkül hosszú ideig fenntarthatók.

17. Fehér nyár (*Populus alba*)

A fa 390 cm törzskörmérettel rendelkezik, egészségi állapota korához képest kiemelkedően jó. A kedvező mikroklímának köszönhetően a fa beavatkozás nélkül hosszú ideig fenntartható.

18. Kocsányos tölgy (*Quercus robur*)

A fa törzskörmérete 340 cm, egészségi állapota korához képest jó. A száraz ágakat el kell távolítani, ezzel egy időben az esetlegesen megjelenő sárga fagyöngy által fertőzött ágakat a fertőzés alatt fél-egy méterrel érdemes levágni, a keletkező sebeket kezelni szükséges. A munkálatok elvégzésével a fa várható élettartama növelhető.

1/A Melléklet
A 4/1998 (III. 27.) önk. rendelet 1. sz.

**TERMÉSZETVÉDELMI
KEZELÉSI TERV**

BÉKÉS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

BÉKÉS-CSATÁRKERT

2003. augusztus

1. Általános információk

1.1. A terület azonosítói:

- a terület neve: Békés-Kögyescsatár
- a természetvédelmi törzskönyvi száma:
- a terület kiterjedése: 5 ha 1467 m²
- megye neve: Békés
- település neve: Békés
- a terület középponti koordinátái: 38-22-13 Y=810304,07 X=158805,64
- tengerszint feletti magasság: 83,6 m Bf
- a terület térképszelvényének azonosítója 10-100 Ezer EOTR 38-222-1 1:2000
- illetékes természetvédelmi hatóság megnevezése: Békés Város Jegyzője
- a jogszabályban kijelölt kezelő megnevezése: Békés város Önkormányzata Műszaki Osztály

1.2. **A terület rendeltetése:** Vadonélő szervezetek, életközösségek, illetve élőhelyük védelme.

1.3. **A terület jogi helyzete:** Helyi jelentőségi védett természeti terület (önk.rend.sz.).
a terület kijelölése: mellékelt térképvázlat szerint

1.4. **Elhelyezkedés és határai:** Békés megye, Békés város déli belterületi határától az Élővíz-csatorna bal oldali mederszéle, a gyulai közút és a Malomvégesi temető melletti dűlőúttal szembeni húzott egyenes által bezárt terület.

5. Birtokviszonyok, használati viszonyok:

Hrsz.	Tulajdonos	Kezelő	Használat	Szolgalmi jog
2013	Békés V.Önkorm.	Körös-vidéki Vízügyi Ig.	-	-
2014	Magyar Állam		-	-
2017	Kiss Ferencné Békési Sándorné Békési Endréné G.Kovács Emma Petrás Istvánné Túriné Kovács Márta Kovács István		-	-
2018	Kiss Ferencné Békési Sándorné Békési Endréné G.Kovács Emma Petrás Istvánné Túriné Kovács Márta Kovács István		-	-

2019	Vass János Vass Jánosné Komáromi Lászlóné	-	-	-
9209	Békés V.Önkorm.			
9360	Magyar Állam	Körös-vidéki Vízügyi Ig.	-	-

Egyéb terhelés az ingatlanokon nincs bejegyezve.

- 1.6. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások:** Vizgazdálkodási érdekből a meder szélétől mért 3-3 m-es sáv használatára a KÖVIZIG jogszabály alapján igényt tart.
- 1.7. A természetvédelmi kezelés szervezete és infrastruktúrája:**
- Békés Város Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztálya:

2. A terület fizikai, biológiai és kulturális jellemzőinek leírása

2.1.1. Klíma: fokozottan kontinentális éghajlati viszonyokhoz tartozik, nyári időszakban az ország legmelegebb területe, télen a leghidegebb. A havi középhőmérséklet évi ingása 24 C , az évi középhőmérséklet 11 C körül mozog. A terület igen aszályos, évi csapadékmennyiség 500 mm között változik. Uralkodó széljárása északkeleti

2.1.2. Hidrológia: a védett területen található egy táblás zsilip, mellyel a vízszint szabályozható. A mindenkori vízállás az időszakonként jelentkező vízjárásnak megfelelően a Vízügyi Igazgatóság által kerül szabályozásra. Befogadó: a Kettős-Körös.

2.1.3. Morfológia: 83,6 mBf

2.1.4. Földtani viszonyok: Talajvíz jellegű

2.1.5. Talajtan: a környék talajtakarója igen tarka, nyolc talajtípus és altalajtípus foltjai, sávjai váltakoznak. A védett terület közvetlen felszíne magán viseli a folyók tevékenységét (réti öntéstalaj) .

2.2. Biológiai jellemzők:

2.2.1. Flóra: Békés a Délalföld, Körösök mentén elhelyezkedő jellegzetes mezővárosa. A Kis-sárrét szélén fekvő település a Pannon kultúra, ezen belül a Körös-kultúra meghatározó városa, melyet a Pannon flóra és fauna birodalom vesz körül.

Vidékünkön a ma is élő folyók, azok egykori fattyúágai, valamint a szabályozások során vizüktől megfosztott vízfolyások alkottak szövevényes rendszert. Ilyen csatornává sorvadt, de valaha jelentős víz volt a mai Élővíz-csatorna. Az alföldi folyók ármentesítésének egykori megoldásából kialakult tájtypus szintén sajátosan magyar adottság. Ebből kívánunk helyi védelem alá helyezni néhány négyzetméternyi területet, mely hangulatában emlékeztet a valamikori „Vadvíz Ország” képére. Nem a kiemelkedően védett növények száma teszi ezt szükségessé, hanem a tájképi összhang, és az ösiség által kialakult (az öreg fák által nyújtott) gazdag és védendő madárvilág.

2.2.2. Az országút (mely töltésként is szolgál) mentén fűfélék, kozmopolita növények az uralkodók. Csomós ebir (*Dactylis glomerata*), Gyermekláncfű (*Taraxacum officinale*) Katáng kóró (*Cyhorium intybus*) kutyatej és csarab félék. Lejjebb megjelenik tavasszal a Kónya sárma (*Ornithogalum bouchenum*)

A víz felé közeledve egyre inkább megtalálhatók a nedvesebb részek jellegzetes növényei, mint a Mocsári gólyahír (*Caltha palustris*), a Réti fűzény (*Lythrum salicaria*), Mocsári nőszirm (Íris pseudacorus), a mocsári sás (*Carex acutiformis*). Nagyszámban nő és burjánzik a csalán (*Urticaceae*) a turján és galajfélék. A vízparton legnagyobb tömegben él a nád (*Phragmites australis*) kisebb mértékben a gyékény (*Typha angustifolia*). A vízben hínárfélék és egyéb vízi növények teszik gazdagabbá a flórát.

A területet jelentős kökény állomány jellemzi.

A vízpartot kísérő fafélék közé a parti fűz és a fehér fűz (*Salix alba*) emelkedik ki. A szárazabb helyeken a virágos kőris (*Fraxinus ornus*) és csoportosan fehér nyár (*Populus alba*). Ezen fák részben előregedettek, melyek alkalmasak az odúlakó madarak költéséhez. Törzsükre sok esetben felkúszik a borostyán, illetve a parti szőlő (*Vitis riparia*).

Helyenként megjelenik az akác és a közeli kertek miatt egy-egy gyümölcsfa. Néhány helyen nagyszámban található a dió, melyek magoncokból növekednek. A cserjéket jellemzi a bodza (*Sambucus nigra*) a veresgyűrű som (*Cornus Sanguinea*) és a mogyoró (*Corylus avellana*). Szárazabb helyeken a vadrózsa is képviselteti magát. Mint az ártéri területek szintén elmaradhatatlan kísérője, itt is megtalálható a hamvas szeder (*Rubus caesius*).

A terület nem rendelkezik kiemelkedő jelentőségű védett növényvel és állattal. Ám a régi „Vadvíz Országot” idéző botanikai és zoológiai társulás (kiemelten az itt élő madárvilágra) szükségessé teszi a helyi védelem alá helyezést. Hosszú távú lehetőségeit növeli, hogy a terület a város szélén helyezkedik el, így aránylag háborítatlan növény és állattársulásként menthető meg az utókor számára.

2.2.3. Fauna:

ÍZELTLÁBÚAK

- Erdei vöröshangya	<i>Formica rufa</i>
- Kis fekete hangya	<i>Lasius niger</i>

- Szarvasbogár	Lucanus cervus
- Orrszarvúbogár	Oryctes nasicornis
- Hörcsincér	Cerambyx cerdo

HALAK

- Szivárványos ökle	Rhodeus sericeus amarus
- Kövicsik	Barbatulus barbatulus

KÉTÉLTŰEK; HÜLLŐK

- Vöröshasú unka	Bombina bombina
- Barna ásóbéka	Pelobates fuscus
- Barna varangy	Bufo bufo
- Zöld varangy	Bufo viridis
- Zöld levelibéka	Hyla arborea
- Kecskébéka	Rana esculenta
- Tavi béka	Rana ridibunda
- Erdei Béka	Rana dalmatina
- Mocsári teknős	Emys orbicularis
- Férge gyík	Lacerta agilis
- Zöld gyík	Lacerta viridis
- Vízisikló	Natrix natrix
- Erdei sikló	Elaphe longissima
- Rézsikló	Coronella austriaca
- Nádi varangy	Bufo calamita

MADARAK

- Kis vöcsök	V	Tachybaptus ruficollis
- Bölömbika	FV	Botaurus stellaris
- Törpegém	FV	Ixobrychus minutus
- Bakcsó	FV	Nycticorax nycticorax
- Szürke gém	V	Ardea cinerea
- Vörös gém	V	Ardea purpurea
- Fekete gólya	FV	Ciconia nigra
- Fehér gólya	FV	Ciconia ciconia
- Bütykös hattyú	V	Cygnus olor
- Vetési lúd	V	Anser fabilis
- Nagy Lilik	NV	Anser albifrons
- Nyári lúd	V	Anser anser
- Csörgő réce	V	Anas crecca
- Tökés réce	NV	Anas platyrhynchos
- Böjti réce	V	Anas querquedula
- Kanalas réce	V	Anas clypeata
- Barátréce	V	Aythya ferina
- Hamvas rétihéja	FV	Circus pygargus
- Karvaly	V	Accipiter nisus
- Egerészölyv	V	Buteo buteo
- Barna kánya	FK	Milvus migrans

-	Vörös kánya	FK	Milvus milvus
-	Barna rétihéja	FK	Circus aeruginosus
-	Kis vizicsibe	FK	Porzana parva
-	Bibic	V	Vanellus vanellus
-	Barázdabillegető	V	Motacilla alba
-	Kerti geze	V	Hippolais icterina
-	Szürke légykapó	V	Muscicapa striata
-	Holló	V	Corvus corax
-	Vörös vércse	V	Falco tinnunculus
-	Vándorsólyom	FV	Falco peregrinus
-	Fácán	NV	Phasianus cholchicus
-	Vizityúk	V	Gallinula chloropus
-	Daru	V	Grus grus
-	Erdei szalonka	NV	Scolopax rusticola
-	Erdei cankó	V	Tringa ochropus
-	Dankasirály	V	Larus ridibundus
-	Ezüstsirály	V	Larus argentatus
-	Örvös galamb	NV	Columba palumbus
-	Balkáni gerle	NV	Streptopelia decaocto
-	Vadgerle	V	Streptopelia turtur
-	Kakukk	V	Cuculus canorus
-	Gyöngybagoly	FV	Tyto alba
-	Kuvik	V	Athene noctua
-	Macskabagoly	V	Strix aluco
-	Erdei fülesbagoly	V	Asio otus
-	Lappantyú	V	Caprimulgus europaeus
-	Sarlósfecske	V	Apus apus
-	Jégmadár	V	Alcedo atthis
-	Nyaktekercs	V	Jynx torquilla
-	Zöld küllő	V	Picus viridis
-	Fekete harkály	V	Dryocopus martius
-	Nagy fakopáncs	V	Dendrocopos major
-	Balkáni fakopáncs	V	Dendrocopos syriacus
-	Kis fakopáncs	V	Dendrocopos minor
-	Mezei pacsirta	V	Alauda arvensis
-	Füsti fecske	V	Hirundo rustica
-	Molnárfecske	V	Delichon urbica
-	Ökörszem	V	Troglodytes troglodytes
-	Erdei szürkebegy	V	Prunella modularis
-	Vörösbegy	V	Erithacus rubecula
-	Fülemüle	V	Luscinia megarhynchos
-	Fekete rigó	V	Turdus merula
-	Fenyő rigó	V	Turdus pilaris
-	Énekes rigó	V	Turdus philomelos
-	Berki tücsökmadár	V	Locustella fluviatilis
-	Nádi tücsökmadár	V	Locustella luscinioides
-	Foltos nádiposzáta	V	Acrocephalus schoenobaenus
-	Cserregő nádiposzáta	V	Acrocephalus scirpaceus
-	Nádirigó	V	Acrocephalus arundinaceus

-	Karvalyposzáta	V	<i>Sylvia nisoria</i>
-	Mezei poszáta	V	<i>Sylvia communis</i>
-	Kerti poszáta	V	<i>Sylvia borin</i>
-	Barátposzáta	V	<i>Sylvia atricapilla</i>
-	Sisegő füzike	V	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>
-	Csilcsalpfüzike	V	<i>Phylloscopus collybita</i>
-	Fitiszfüzike	V	<i>Phylloscopus trochilus</i>
-	Sárgafejű királyka	V	<i>Regulus regulus</i>
-	Tüzesfejű királyka	V	<i>Regulus ignicapillus</i>
-	Örvös légykapó	V	<i>Ficedula albicollis</i>
-	Kormos légykapó	V	<i>Ficedula hypoleuca</i>
-	Ószapó	V	<i>Aegithalos caudatus</i>
-	Kék cinege	V	<i>Parus caeruleus</i>
-	Szécinege	V	<i>Parus major</i>
-	Függőcinege	V	<i>Remiz pendulinus</i>
-	Sárgarigó	V	<i>Oriolus oriolus</i>
-	Tövisszúró gébics	V	<i>Lanius collurio</i>
-	Kis örgébics	V	<i>Lanius minor</i>
-	Nagy örgébics	V	<i>Lanius excubitor</i>
-	Vetési varjú	V	<i>Corvus frugilegus</i>
-	Kormos varjú	V	<i>Corvus corone corone</i>
-	Seregély	V	<i>Sturnus vulgaris</i>
-	Házi veréb	V	<i>Passer domesticus</i>
-	Mezei veréb	V	<i>Passer montanus</i>
-	Erdei pinty	V	<i>Fringilla coelebs</i>
-	Fenyőpinty	V	<i>Fringilla montifringilla</i>
-	Csicsörke	V	<i>Serinus serinus</i>
-	Zöldike	V	<i>Carduelis chloris</i>
-	Tengelic	V	<i>Carduelis carduelis</i>
-	Csiz	V	<i>Carduelis spinus</i>
-	Süvöltő	V	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
-	Meggyvágó	V	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>
-	Citromsármány	V	<i>Emberiza citrinella</i>
-	Sordély	V	<i>Miliaria calandra</i>
-	Téli kenderike	V	<i>Carduelis flavirostris</i>
-	Gyurgyalag	FV	<i>Merops apiaster</i>

Jelmagyarázat:

V = védett
 FV = fokozottan védett
 NV = nem védett

EMLŐSÖK

-	Európai sün	<i>Erinaceus europaeus</i>
-	Közönséges vizicickány	<i>Neomys fodiens</i>
-	Közönséges denevér	<i>Myotis myotis</i>
-	Korai denevér	<i>Nyctalus noctula</i>

- Vakondok	Talpa e. europaea
- Törpedenevér	Pipistrellus pipistrellus
- Vizi denevér	Myotis daubentoni
- Tavi denevér	Myotis dasycneme
- Nagy patkósdenevér	Rhinolophus ferrumequinum
- Vidra	Lutra lutra
- Nyest	Martes foina
- Menyét	Mustela nivalis

LEPKÉK

- Kardoslepke	Iphiclides podalirius
- Fecskefarkú lepke	Papilio machaon
- Farkasalmalepke	Zerynthia polyxena
- Nagy színjátszólepke	Apatura iris
- Nagy rókalepke	Nymphalis polychloros
- Nappali pávaszem	Inachis io
- Atalanta lepke	Vanessa atalanta
- Halálfejes lepke	Acherontia atropos

2.3. Gazdasági társadalmi és kulturális jellemzők:

A terület emberi használata a múltban és a jelenben: a Fehér Körös 1855.- évi árvize után a területen folyószabályozás, vízrendezés történt. A Fehér Körös elhagyott medre Gyula-Veszely-Sikkony-Békés vonalon folyva Élővíz.-csatorna néven belvízi, öntözővíz-szolgáltató, környezetformáló szerepet tölt be. Jelenleg a környék kertművelés alatt áll. Közvetlen környékén van a Malomvégesi temető (kegyeleti hely) valamint a Raktár sor 2. szám alatt lévő Cédulaház. Mellette megy el a Tarhos-Gyula összekötő út.

- 2.3.1. **Mezőgazdaság:** a védett területen mezőgazdasági tevékenység nem folyik.
- 2.3.2. **Erdőgazdálkodás:** a védett területen erdőgazdálkodás nem folyik.
- 2.3.3. **Vadgazdálkodás:** vadászatot nem folytatnak.
- 2.3.4. **Halászat-horgászat:** Körösi Halászati Szövetkezet Gyoma 2007. halászati üzemterv lejárt
- 2.3.5. **Üdülés és idegenforgalom:** a védett terület mellett a gáton gyalogos illetve kerékpáros túraútvonal kijelölése lehetséges. Egyéb szabadidős tevékenységre - kajakozásra , a lehetőség adott .
- 2.3.6. **Települési viszonyok:** egy része belterületi lakott helyen kívül helyezkedik el, így a lakóhelyi ráhatás gyenge, azonban a kerttulajdonosok és az illegális szeméttlerakók veszélyeztetik.
- 2.3.7. **Ipar bányászat:** a tervezési területen ipari bányászati tevékenység nem folyik.
- 2.3.8. **Oktatás, bemutatás:** a bemutatás lehetősége eseti, a Magyar Madártani Egyesület Békés megyei 2. sz. helyi csoportjával történő egyeztetés alapján bemutatható, kísérvél.
- 2.3.9. **Kutatás:** A területnek bibliográfiája nincsen.

- 2.3.10. Egyéb használat** közműves vezeték nem keresztezi. Folyamatosan fel kell számolni az illegális hulladéklerakók tevékenységének eredményét.
- 2.3.11. Kultúrtörténeti értékek:** népi emlék Cédulaház Békés, Raktár sor 2.
- 2.4. Táji értékek:** a fauna címszó alatt felsorolt védett madarak fészkelő helyei találhatóak meg, a táj a folyószabályozás előtti életet mutatja.
- 2.5. Adatbázis:** a területre vonatkozó térképanyag 1984-ben készült az egyéb adatok a mellékletben találhatóak. Fotóanyag mellékelve.

3. Célkitűzések meghatározása

- 3.1. A tervezési terület természetvédelmi jelentőségének kiértékelése.**

Kritérium	Minősítő jellemző	Jelentőség
3.1.1. Méret	Önkormányzati és állami tulajdon mellett kis területen viszonylag nagyszámú tulajdonos található	A folyószabályozás előtti romlatlan tájképet mutatja
3.1.2. Sokféleség	Védett és fokozottan védett értékekre koncentrált terület	Viszonylag nagy fajszámmal jelentkező madárállomány
3.1.3. Természetesség	Természetes eredetét mutatja	A folyószabályozások óta kevés ilyen terület van
3.1.4. Ritkaság	Közel százfajta védett illetve fokozottan védett madárállomány	Fokozott védelem
3.1.5. Sérülékenységi	A vizpart élővilágát a vízminőség mindenkori helyzete határozza meg, illegális személtalrakás	A terület élővilágának fenntartása, az életkörülmények javításával szükségszerű
3.1.6. Jelentőség	Természetes állapot: vizpartot kísérő növényzet és állatvilág	Kiemelt fontosságú
3.1.7. Elhelyezkedés	Külterületen található, az Élővíz -csatorna az ökológiai hálózat részét képezi	Eredeti természetes állapot
3.1.8. Történet	A Fehér Körös eredeti holtága	Táji érték
3.1.9. Potenciális természetvédelmi érték változása megfelelő természetvédelmi kezelés hatására.	a.) a természeti állapot tükreben: megőrzés b.) táji értékeinek tükreben: megőrzés c.) oktatási, bemutatási, kutatási lehetőségek tükreben: javulás d.) jövedelem-termelő képességeinek tükreben: nincs kimutatható jövedelem-termelés e.) kulturális és történelmi hagyományok megőrzésének tükreben: nem jellemző f.) természetvédelmi beosztásának tükreben: új terület g.) egészségügyi célra történő igénybevételének tükreben: nem jellemző	megfelelő kezelés hatására természetességében javulás várható
3.1.10. Különleges jelentőség	Háborítatlan természetközeli állapot a terület nagy részén	Az Élővíz-csatorna mellett természetközeli zöld terület léte

3.2. A tervezési terület legfontosabb természeti értékeinek meghatározása

Természeti érték	Jelentőség			
	Nemzetközi	Országos	Regionális	Helyi
1. Földtani	-		-	alacsony
2. Vízparti	-	alacsony	közepes	közepes
3. Társulás	-	-	alacsony	alacsony
4. Élő szervezetek	-	alacsony	közepes	magas
5. Táj értékek	-	alacsony	közepes	magas
6. Kultúrtörténeti értékek	-	alacsony	közepes	közepes

3.3.1. Elsődleges célkitűzések

Az Élővíz csatorna partján a szukcessziós folyamatok visszatartása.

3.3.2. Másodlagos célkitűzések

A táji értékek bemutatása (táblák, prospektusok, stb.)

Tájékoztató táblák, kukák elhelyezése

3.4. Korlátozó és veszélyeztető tényezők

Hatások	Belső tényezők	Külső tényezők
Természetes folyamatok		
3.4.1. tervezési terület belső természetes folyamatai	kedvezőtlen (öregedés, a rossz vízminőség miatt)	
3.4.2. A tervezési területen kívül természetes folyamatok		előre kiszámíthatatlan hatások pl.: - klimatikus viszonyok (pl. aszály) - hidrológiai viszonyok (pl. vízjárás)
Emberi hatások		
3.4.3. A tervezési területen belül érvényesülő emberi tényezők		
a.) területhasználat b.) munkaerő c.) fogadókészség d.) gazdasági helyzet e.) területhasználók hozzáállása f.) veszélyes technológiák g.) munkavégzés rendje	elfogadható megoldott elfogadható szűkös (fenntartásra) javuló (igényesség nő) nincs szükség szerint	

g.) károsítás h.) havária	nincs elenyésző minimális	
3.4.4. A tervezési területre kívülről ható emberi tényezők a.) környező területek hasznosítása b.) gazdasági környezet c.) jogszabályok d.) tervezési előírások e.) politikai viszonyok f.) kulturális szokások		átlagos kedvező hatás kedvező hatás kedvező hatás kedvező hatások (nagyobb igény) kedvező hatás (növekvő igényesség)

3.4.5. A természetvédelmi kezelés korlátai

A tervezési területen a megfelelő természetvédelmi kezelés elvégzéséhez a kezelőnek rendelkeznie kell a megfelelő munkaerővel. A természetvédelmi hatósági jogkört a tervezési területen nem a terület kezelője, hanem a területileg illetékes jegyző látja el.

A természetvédelmi kezelés folyamatos elvégzéséhez a kezelőnek megfelelő felszereléssel kell rendelkeznie, illetve elegendő anyagi fedezettel ahhoz, hogy hatékonyan kezelje a területet.

3.4.6. A korlátozó tényezők hatása az ideális célkitűzésekre.

A táji értékek fenntartása folyamatos ellenőrzést és anyagi háttérrel kíván. A területhasználat korlátozása fontos momentum a természetvédelmi cél eléréséhez.

A kijelölt célok eléréséhez tehát szükséges egy olyan területhasználati rend kialakítása, amely a lehető legkisebb terhelést jelenti a védett értékek számára.

A terület melletti, tervezett szabadidős tevékenységek növelési lehetőségeinek megteremtésénél kompromisszumos megoldást kell választani.

A közvélemény értékelése folyamatosan vizsgálható. Az igényes terület igényes viselkedést teremt (szemetelés, rongálás mérséklődése).

4. Gyakorlati célkitűzések, stratégiák és feladatok meghatározása.

4.1. Gyakorlati célkitűzések

- a növényzet megtartása,
- egyéb fajok életfeltételeinek javítása, megteremtése (pl. odúk, etetők kihelyezése),
- egységes információs és bemutató táblák kihelyezése,
- kiszolgáló építmények (kuka, madárfigyelő magasles) elhelyezése,
- a maximális látogatói létszám meghatározása,
- az értékeket bemutató idegenforgalmi prospektusok elkészítése,
- illegális szemétkerítés fizikai korlátozása.

4.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

Stratégia az élőhelyek fenntartása érdekében:

- kismértékű beavatkozás (elhalt, vízbe borult fák elszállítása), nádvágás a nyílt vízfelület fenntartása érdekében, elkerítés a szemétkerítés megakadályozása miatt, faültetés

4.2.2. Fajok védelme

- élőhely-védelem a beavatkozás mellőzésével, kivéve etetők, odúk kihelyezése.

4.2.3.1. Látogatás

Korlátozott módon előre bejelentkezetten, kíséreléssel.

4.2.3. Oktatás és bemutatás

A tervezési terület természetvédelmi oktatásra csak minimálisan alkalmas. A bemutatási szerep táblák és propaganda anyagok segítségével növelhető.

4.2.4. Kutatás, vizsgálatok

A természetvédelmi szabályok betartásával kutatás ellenőrzött módon végezhető a területen, sőt kívánatos is lenne a természetvédelmi kezelés szélesebb körű megalapozásához.

4.2.5. Terület- és földhasználat

A területet csak eredeti rendeltetésének megfelelően lehet használni.

4.2.6. Táj- és kultúrtörténeti értékek.

Fontos táji értéket képvisel, fenntartása elengedhetetlen.

4.2.7. Természetvédelmi infrastruktúra

Külön infrastruktúra nem szükséges.

4.3. Kezelési feladatok

4.3.1. Adatgyűjtés

A Madártani Egyesület helyi Csoportja folyamatos adatgyűjtést végez a madárfajokról.

4.3.2. Kezelés

4.3.2.1. Kezelési előírások

a.) Élőhelyek és élettelen környezetük kezelése, fenntartása

Az épített elemek fenntartása és karbantartása folyamatos feladat. A fák folyamatos fenntartása, letört ágak eltávolítása, rendszeresen, az igényeknek és a természetes körülményeknek (aszályos idő, viharkár stb.) megfelelően kell végezni. A parti rész szukcessziós folyamatait időszakosan vissza kell szorítani.

b.) Fajok védelme, fenntartása

Az értékes és különleges helyen álló fáknál egyedi kezeléseket kell alkalmazni. A veszélyeztetett növények esetén fokozott gondozást és ápolást kell végrehajtani.

c.) Agresszív fajok állományszabályozása

Nem jellemző

d.) Őrzés, védelem:

Folyamatos odafigyelést igényel (Rendőrség, Polgárőrség)

e.) Egyedi tájértékek védelme és fenntartása:

Nem jellemző

f.) Gépek beszerzése, karbantartása:

Nem indokolt

g.) Információ biztosítás és kapcsolattartás rendszere: (Az információ biztosítása táblákkal és prospektusokkal oldható meg. A kitáblázást célszerű minél előbb elvégezni. Az írott, nyomtatott anyag elkészítése a rendelkezésre álló idő, pénz és szakértelem kérdése.

4.3.2.2. Mezőgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírások

a.) Növénytermesztés

A tervezési területen nincs ilyen tevékenység.

b.) Rét- és legelőgazdálkodás

A területen nincs

c.) Kert, szőlő, gyümölcsültetvényeken való gazdálkodás

Nincs a területen

d.) Talajerő-gazdálkodás

Művelés nem folyik.

e.) Növényvédelem

Az értékes fák megóvását (pl. aknázómoly ellen), illetve a humán igényeket (pl. levéltetű ellen) figyelembe véve egyedi megítéléssel lehet alkalmazni minimális dózisban vegyszereket. Vegyszer csak akkor használható, ha más mechanikai jellegű megoldás nem kínálkozik. A vegyszer fajtáját és dózisát csak szakemberrel együtt lehet meghatározni.

Különleges vegyszerhasználat jelentkezik kullancs- és szúnyogirtás esetén. Csak szakemberrel konzultálva, a minimális mennyiség kijuttatása mellett, az egyéb élőlények szaporodási, táplálkozási és egyéb életfolyamatait figyelembe véve végezhető el ez a tevékenység.

f.) Állattenyésztés

A tervezési területen állattenyésztés nem folyik.

g.) Nádgazdálkodás, nádhasznosítás

Az Élővíz-csatorna partján minimális nádas terület fenntartása kívánatos

h.) Horgászat, halászat

A tervezési területet érintő Élővíz-csatorna szakaszon a horgászat nem kívánatos.

4.3.2.3. Erdőgazdálkodásra vonatkozó előírások

A tervezési területen erdőgazdálkodási tevékenység nem folyik.

4.3.2.4. Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírások

A tervezési területen vadgazdálkodási tevékenység nem folyik.

4.3.2.5. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások.

A területen összegyűlt csapadékvíz az Élővíz-csatornába kerül.

4.3.2.6. Közlekedést érintő kezelési előírások.

Gépjárműforgalom a területen csak ritkán fordul elő.

4.3.2.7. Építési tevékenységeket érintő kezelési előírások.

a.) Épületek

Épület nem helyezhető el.

b.) Egyéb építmények

Padok, táblák, kukák, madárfigyelő lesek a szükségleteknek megfelelő darabszámban kerülhetnek a területre. Reklámtáblák elhelyezése a területen tilos.

c.) Kerítések, kapuk

Nincs

d.) Infrastruktúra-hálózat

Elektromos vezeték ne terhelje a területet, földkábeles megoldást kell alkalmazni.

e.) Feltáró utak

Nincs a tervezési területen

f.) Sétautak

Nincs a területen

g.) Lépcsők, támfalak

Nincs a területen

h.) Hidak, zsilipek, átereszek

A meglévő zsilip a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében van.

i.) Közművek

Nincs a területen

j.) Sportpályák

Nincs a területen.

4.3.2.8. Turizmust érintő kezelési előírások

A látogatottság mértékének emelése nem kívánatos, és meg kell határozni a maximális terhelhetőséget.

4.3.2.9. Ipari és bányászati tevékenységeket érintő kezelési előírások

Nincs ilyen

4.3.2.10. Települések egészét érintő kezelési előírások

Nincs ilyen

4.3.2.11. Táji, kultúrtörténeti értékekkel kapcsolatos kezelési előírások

Az öreg fák mint fészkelő helyek

4.3.3. Adminisztráció

a.) Védetté nyilvánítás, védelem feloldása

A helyi jelentőségű védett természeti terület csak a védelem tárgyát képező értékek eltűnése esetén képviselő-testületi határozattal oldható fel a védettség alól.

b.) Tulajdonosi viszonyok, birtokpolitika

A tulajdonjog átruházása esetén a védettség továbbra is fennáll, amíg azt a képviselő-testületi határozat nem törli. Törekedni kell a magántulajdonú terület megszerzésére.

c.) Hatósági engedélyezés

Bármilyen beavatkozás esetén helyi védett természeti területen az illetékes jegyző gyakorolja a hatósági jogkört.

d.) Tervezés

A területet érintő, bármilyen beavatkozásra irányuló tervezés csak a természetvédelmi kezelési terv szabályozásait figyelembe véve készülhet.

e.) Ellenőrzés

A természetvédelmi kezelési terv utasításainak betartása a mindenkori területkezelő feladata. Ennek ellenőrzését a természetvédelmi hatóság (jelen esetben a területileg illetékes jegyző) látja el.

f.) Továbbképzés

A természetvédelmi kezelési terv új kutatási adatok felhasználása mellett továbbfejleszhető.

5. Munkaterv

5.1. Középtávú munkaterv

1. Faápolási munkák elvégzése (letört, elszáradt ágak eltávolítása, seb- és odúkezelés).
2. Szükség esetén munkaerő biztosítása.
3. Kukák, madárfigyelők kihelyezése
4. Tájékoztató- és bemutató táblák kihelyezése.
5. Egyéb, a területen élő fajok kutatása.
6. Prospektus és képeslap elkészítése.

5.2. Éves munkaterv

1. Szükség esetén faápolási munkák
2. A fák szükség szerinti növényvédelme.
3. Munkaerőben és gazdaságilag jelentkező éves lehetőségek szerint egyéb feladatok elvégzése. A terület esetleges, szakaszos lekerítése, szemétszállítás.

6. A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata

A természetvédelmi kezelési terv végrehajtása a mindenkori területkezelő feladata. Ennek ellenőrzését a természetvédelmi hatóság látja el. Az ellenőrzés területi szemlével történjen meg. Ezen kívül bármely – a területet érintő – tevékenységről a jegyzőt tájékoztatni kell, a nagyobb munkákhoz (jogszabály szerint) engedélyt kell kérni.

A természetvédelmi kezelési terv felülvizsgálatának időpontja valamely új kutatási eredmény bizonyítása esetén, ha az befolyásolja a terv előírásait, azonnal; ennek hiányában legkésőbb 2013-ban.

Kezelési terv összesítő

A környezetvédelmi miniszter 30/2001.(XII.28.) KöM rendeletének 2. § (2)

bekezdés c.) pontja alapján

Békés-Csatárkert

helyi jelentőségű természeti terület

természetvédelmi kezelési tervéhez

A természetvédelmi kezelési terv

Gyakorlati célkitűzések:

- Madár fajok életfeltételeinek javítása, megteremtése (pl. odúk, etetők kihelyezése).
- Egységes információs és bemutató táblák kihelyezése.
- Kuka, madárfigyelő stb. elhelyezése.
- A maximális látogatói létszám meghatározása.
- Az értékeket bemutató idegenforgalmi prospektusok, képeslapok elkészítése.
- Illegális szeméttlerakás fizikai korlátozása.

Természetvédelmi stratégiák:

A fák növényvédelmét – az értékesebb (idős, ritka), fák esetén – egyedi megoldással kell rendezni. E veszélyeztetett növények esetén fokozott gondozást és ápolást kell végrehajtani. A fenntartási munkákat az igényeknek és a természetes körülményeknek (aszályos idő, viharkár stb.) megfelelően kell végezni.

A száradó, nemkívánatos ágakat el kell távolítani, a letört ágak helyén friss metszést kell alkalmazni. A csonkokat sebkezelni kell. Az idős fákon található odúkat is kezelni kell.

Az értékes fák megóvását (levéltetű ellen) figyelembe véve egyedi megítéléssel lehet alkalmazni minimális dózisban vegyszereket. Vegyszer csak akkor használható, ha más mechanikai jellegű megoldás nem kínálkozik a humán egészségügyi és a természetvédelmi szempontok összehangolása mellett. A vegyszer fajtáját és dózist csak szakemberrel együtt lehet meghatározni.

Különleges vegyszerhasználat jelentkezik kullancs- és szúnyogirtás esetén. Csak szakemberrel konzultálva, a minimális mennyiség kijuttatása mellett, az egyéb élőlények szaporodási, táplálkozási és egyéb életfolyamatait figyelembe véve végezhető el ez a tevékenység.

Védett, ritka élőlények felbukkanása esetén az esedékes beavatkozást le kell állítani és későbbi időpontra kell halasztani, illetve el kell végezni a fajra vonatkozó felmérő kutatást.

A fenntartási munkák vállalkozói megbízásokkal vagy saját munkával végezhetők. Saját munka esetén a fenntartási munkák elvégzéséhez szükséges munkaerő- és eszközállományt biztosítani kell. A terület-vezetővel korlátozottan látogatható.

A maximált látogatói létszámot meg kell határozni.

A tervezési területet érintő Élővíz-csatorna szakaszon a horgászat nem kívánatos.

A védett terület bemutatási szerepének növeléséhez táblákat és propaganda anyagokat kell készíteni.

A természetvédelmi kezelési terv megalapozásához, időszaki felülvizsgálatához kutatási programok indíthatók. A területre vonatkozó adatgyűjtés (élőlények felmérése, környezeti hatások vizsgálata stb.) folyamatosan végezhető.

A terület csak eredeti rendeltetésének megfelelően használható. A növényállományt szolgáló területhasználat (pl. gyepterület kaszálása) időszakosan megengedett.

A tervezési területen szükség szerinti felügyeletet biztosítani kell.

Gépjárműforgalom csak a közúton megengedett.

Új épület a területen nem helyezhető el.

Táblák, kukák, madárfigyelők csak a szükségleteknek megfelelő darabszámban kerülhetnek a területre.

Reklámtáblák elhelyezése a területen tilos.

A tervezési terület lehatárolása egyrészt természetes határral (Élővíz-csatorna és töltése, műút), másrészt kerítéssel oldható meg.

Elektromos vezeték ne terhelje a területet, földkábeles megoldást kell alkalmazni.

A természetvédelmi kezelési terv tárgyát képező helyi jelentőségű védett természeti terület csak a védelem tárgyát képező értékek eltűnése esetén képviselő-testületi határozattal oldható fel a védettség alól.

A tulajdonjog átruházása esetén a védettség továbbra is fennáll, amíg azt a képviselő-testületi határozat nem törli.

Bármilyen beavatkozás esetén helyi védett természeti területen az illetékes jegyző gyakorolja a hatósági jogkört.

A területet érintő, bármilyen beavatkozásra irányuló tervezés csak a természetvédelmi kezelési terv szabályzásait figyelembe véve készülhet.

A természetvédelmi kezelési terv utasításainak betartása a mindenkori területkezelő feladata. Ennek ellenőrzését a természetvédelmi hatóság látja el.

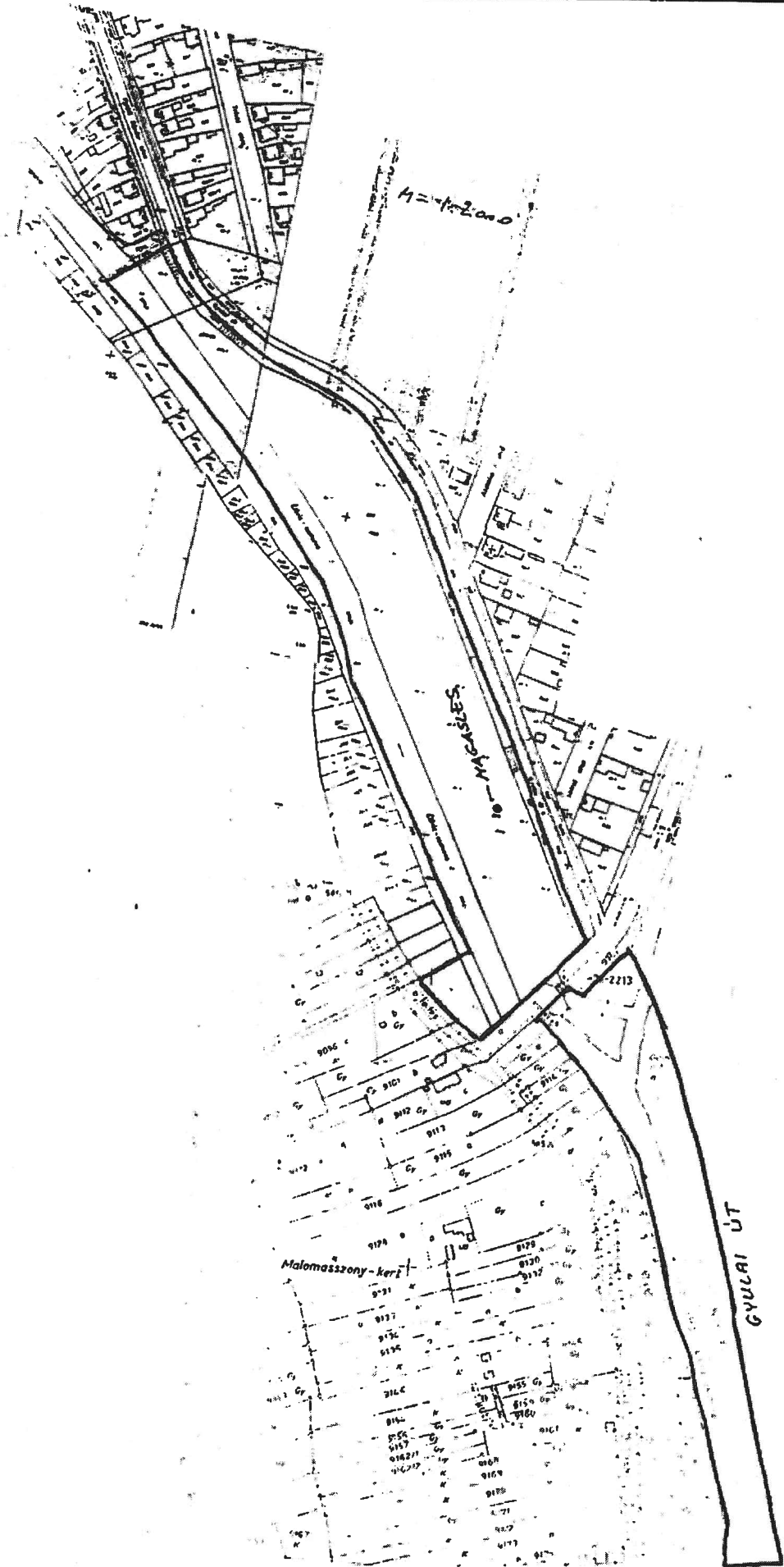
B é k é s , 2003. augusztus

Pataki István
polgármester

BÉKÉS, CSATÁRKERT HELYI TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET

1/3. Melléklet

A h/1998. (III. 27) önk.
rendelethez

TERMÉSZETVÉDELMI

KEZELÉSI TERV

BÉKÉS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

BÉKÉS-DUZZASZTÓMŰ

2004. július

1. Általános információk

1.1. A terület azonosítói:

- a terület neve: Békés-Duzzasztómű
- a természetvédelmi törzkönyvi száma:
- a terület kiterjedése: 8,31 ha
- megye neve: Békés
- település neve: Békés
- a terület középponti koordinátái: Y 810978,41, X159596,52
- tengerszint feletti magasság: 86,5 Bf
- a terület térképszelvényének azonosítója: 38-222-1 EOVI
- illetékes természetvédelmi hatóság megnevezése: Békés Város Jegyzője
- a jogszabályban kijelölt kezelő megnevezése: Békés város Önkormányzata, illetve az általa megjelölt szervezet.

1.2. A terület rendeltetése: A Körös-vidéki Flóra természetközeli állapotának bemutatása

1.3. A terület jogi helyzete: Helyi jelentőségi védett természeti terület
a terület kijelölése: mellékelt térképvázlat szerint

1.4. Elhelyezkedés és határal: Békés megye, Békés város keleti részén a Dánfoki Üdülőteleppel határos Kettős-Körös bal partjának töltéslába, a szivattyúház tápcsatormája és az ártéri Doboz felé eső meglevő Dánfoki Szivornya által határolt ártéri terület.

5. Birtokviszonyok, használati viszonyok:

Hrsz.	Tulajdonos	Kezelő
0722	Magyar Állam	Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság

Egyéb terhelés az ingatlanokon nincs bejegyezve.

1.6. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások: Külön jogszabályban meghatározottak alapján, illetve a tervezett hajóáttemelő elvi építési engedélye alapján.

1.7. A természetvédelmi kezelés szervezete és infrastruktúrája:
- Békés Város Polgármesteri Hivatala.

2. A terület fizikai, biológiai és kulturális jellemzőinek leírása

2.1.1. Klíma: fokozottan kontinentális éghajlati viszonyokhoz tartozik, nyári időszakban az ország legmelegebb területe, télen a leghidegebb. A havi középhőmérséklet évi ingása 24 C , az évi középhőmérséklet 11 C körül mozog. A terület igen aszályos, évi csapadékmennyiség 500 mm között változik. Uralkodó széljárása északkeleti

2.1.2. Hidrológia: A mindenkori vízállás az időszakonként jelentkező vízjárásnak megfelelően a Vízügyi Igazgatóság által kerül szabályozásra.

2.1.3. Morfológia: 86,5 Bf

2.1.4. Földtani viszonyok: Élővízfolyás jellegű

2.1.5. Talajtan: a környék talajtakarója igen tarka, nyolc talajtípus és altalajtípus foltjai, sávjai váltakoznak. A védett terület közvetlen felszíne magán viseli a folyók tevékenységét (réti öntéstalaj) .

2.2. Biológiai jellemzők:

2.2.1. Flóra: Békés a Délalföld, Körösök mentén elhelyezkedő jellegzetes mezővárosa. A Kis-sárrét szélén fekvő település a Pannon kultúra, ezen belül a Körös-kultúra meghatározó városa, melyet a Pannon flóra és fauna birodalom vesz körül.

Vidékünkön a ma is élő folyók, azok egykori fattyúágai, valamint a szabályozások során vizüktől megfosztott vízfolyások alkottak szövevényes rendszert. Az alföldi folyók ármentesítésének egykori megoldásából kialakult tájtípus szintén sajátosan magyar adottság. Ebből kívánunk helyi védelem alá helyezni néhány négyzetméternyi területet, mely hangulatában emlékeztet a valamikori „Vadvíz Ország” képére. Nem a kiemelkedően védett növények száma teszi szükségessé a védelmet, hanem a még meglévő fűz-nyár puhafa ligeterdő foltokban megjelenő részei.

2.2.2. A védendő területen, a vízfolyás mentén az egykori kiterjedt galériaerdők helyén, -az ember tájalakító tevékenysége, és az adventív fajok térhódítása révén- ma csupán keskeny sávban, szakaszosan található meg a fűz-nyár puhafa ligeterdő jellemző fajai. A lombkoronaszintben fellelhető fehér- és feketenyár (*Populus alba*, *Populus nigra*), fehér fűz (*Salix alba*), vénic szil (*Ulmus laevis*) fő állományalkotó fajokból álló társulás védelme ma kiemelt feladat, hiszen a betelepült fajok -zöld juhar (*Acer negundo*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), fehérakác (*Robinia pseudoacacia*), és a nemesnyár klónok telepítésével létrehozott faültetvények- az őshonos fajokat mindinkább kiszorítva agresszíven terjeszkednek. A ma már nagyrészt degradált cserjeszintben, a hamvas szeder (*Rubus caesius*), a veresgyűrűsom (*Comus sanguinea*) és a fekete bodza (*Sambucus nigra*) képviseli a primer vegetációt. Az ártér és a gát lágyszárú növénytársulása átmenetet mutat a réti csenkeszes mocsárrét és az ecsetpázsitos-angolperjés társulás között, melyek elviselik a rendszeres áradásokat, a hosszú ideig tartó vízborításokat. Az Alföld, ezen belül a

Körösök-menti táj fontos elemeként ezen, jellegzetes társulások fennmaradásának biztosítása fontos feladat. Jellemző fajaik: réti csenkesz (*Festuca pratensis*), réti ecsefpázsit (*Alopecurus pratensis*), bókoló rozsnok (*Bromus commutatus*), rezgőpázsit (*Briza media*), réti here (*Trifolium pratense*), korcs here (*Trifolium hybridum*), réti lednek (*Lathyrus pratensis*), angolperje (*Lolium perenne*), fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), kúszó boglárka (*Ranunculus repens*), bókoló bogáncs (*Carduus nutans*), mezei katáng (*Cichorium intybus*), illetve a mezei cickafark (*Achillea collina*), csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), mezei zsálya (*Salvia pratensis*) stb. Megjelenik azonban ruderális gyomnövényként a vörös libatop (*Chenopodium rubrum*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mocsári tisztessű (*Stachys palustris*), borsos keserűfű (*Polygonum hydropiper*) stb.

A védett területet övező flórát gazdagítják azok a nyílt vízben található növénytársulások (békaszőlős, süllőhínáros, tündérfátylas, sulyomos rögzült hínártársulás), melyek növényegyedeinek nagy része a víz mozgását követve lassan vándorol, időszakosan érintve a védendő területet, azonban mind a partról, mind a vízről megtekinthetők. Jellemző fajok: tündérfátyol (*Nymphoides peltata*), sulyom (*Trapa natans*), rucaöröm (*Salvinia natans*), békaszőlő fajok (*Potamogeton* spp.), süllőhínár (*Myriophyllum spicatum*).

2.2.3. Fauna: Nem jelentős

2.3. Gazdasági társadalmi és kulturális jellemzők:

A terület emberi használata a múltban és a jelenben: a Fehér Körös 1855.- évi árvize után a területen folyószabályozás, vízrendezés történt. A mai Kettős Körös ekkortájtban került kialakításra mesterséges mederrel. Az azóta eltelt időszakban ismételtelen megjelent az ártéri erdőkre jellemző fűz-nyár puhafa ligeterdő társulás. A tervezett hajóátemelő mellett ezek közvetlenül is megtekinthetők. A védendő terület mellett található a Békési Duzzasztó.

2.3.1. Mezőgazdaság: a védett területen mezőgazdasági tevékenység nem folyik,

2.3.2. Erdőgazdálkodás: a védett területen erdőgazdálkodás nem folyik.

2.3.3. Vadgazdálkodás: vadászatot nem folytatnak.

2.3.4. Halászat-horgászat: A tervezési területen nem folyik.

2.3.5. Üdülés és idegenforgalom: a védett terület mellett a gáton gyalogos illetve kerékpáros túraútvonal kijelölése lehetséges. Egyéb szabadidős tevékenységre - kajakozásra a lehetőség adott. A védett terület mellett található a Dánfoki Üdülőközpont is.

2.3.6. Települési viszonyok: belterületi lakott helyen kívül helyezkedik el, így a lakóhelyi ráhatás gyenge.

2.3.7. Ipar bányászat: a tervezési területen ipari bányászati tevékenység nem folyik.

2.3.8. Oktatás, bemutatás: bármikor megtekinthető.

2.3.9. Kutatás: A területnek bibliográfiája nincsen.

2.3.10. Egyéb használat: közműves vezeték nem keresztezi.

2.3.11. Kultúrtörténeti értékek:

2.4. Táj értékek: a táj a folyószabályozás előtti életet mutatja.

2.5. Adatbázis: a területre vonatkozó térképanyag a mellékletben található. Fotóanyag mellékelve.

3. Célkitűzések meghatározása

3.1. A tervezési terület természetvédelmi jelentőségének kiértékelése.

Kritérium	Minősítő jellemző	Jelentőség
3.1.1. Méret	egy tulajdonos található	A folyószabályozás előtti romlatlan tájképet mutatja
3.1.2. Sokféleség	Természetközeli értékekre koncentrált terület	A folyószabályozás előtti romlatlan tájképet mutatja
3.1.3. Természetesség	Természetes eredetét mutatja	Jól bemutatható
3.1.4. Ritkaság	Nem különösebben ritka	Jól bemutatható
3.1.5. Sérülékenység	A vízpart élővilágát a vízminőség mindenkori helyzete határozza meg.	Nem sérülékeny
3.1.6. Jelentőség	Természetes állapot vízpartot kísérő növényzet	Kiemelt fontosságú
3.1.7. Elhelyezkedés	Külterületen található.	Eredeti természetközeli állapot
3.1.8. Történet	Mesterséges csatorna melletti terület.	Táji érték
3.1.9. Potenciális természetvédelmi érték változása megfelelő természetvédelmi kezelés hatására.	a.) a természeti állapot tükrében: megőrzés b.) táji értékeinek tükrében: megőrzés c.) oktatási, bemutatási, kutatási lehetőségek tükrében: javulás d.) jövedelem-termelő képességeinek tükrében: a turizmus növekedése várható. e.) kulturális és történelmi hagyományok megőrzésének tükrében: nem jellemző f.) természetvédelmi beosztásának tükrében: új terület g.) egészségügyi célra történő igénybevételenek tükrében: nem jellemző	megfelelő kezelés hatására természetességében javulás várható
3.1.10. Különleges jelentőség	Háborítatlan természetközeli állapot a terület nagy részén	A Kettős Körös melletti természetközeli állapot bemutatása.

3.2. A tervezési terület legfontosabb természeti értékeinek meghatározása

Természeti érték	Jelentőség			
	Nemzetközi	Országos	Regionális	Helyi
1. Földtani	-		-	alacsony
2. Víztani	-	alacsony	közepes	közepes
3. Társulás	-	-	alacsony	alacsony
4. Élő szervezetek	-	alacsony	közepes	Alacsony
5. Táj értékek	-	alacsony	közepes	Magas
6. Kultúrtörténeti értékek	-	alacsony	közepes	alacsony

3.3.1. Elsődleges célkitűzések

A hajózhatóság megteremtése a környezet bemutatásával.

3.3.2. Másodlagos célkitűzések

A táji értékek bemutatása (táblák, prospektusok, stb.)

Tájékoztató táblák elhelyezése

3.4. Korlátozó és veszélyeztető tényezők

Hatások	Belső tényezők	Külső tényezők
Természetes folyamatok		
3.4.1. tervezési terület belső természetes folyamatai	kedvező	
3.4.2. A tervezési területen kívül természetes folyamatok		előre kiszámíthatatlan hatások pl.: - klimatikus viszonyok (pl. aszály) - hidrológiai viszonyok (pl. vízjárás)
Emberi hatások		
3.4.3. A tervezési területen belül érvényesülő emberi tényezők		
a.) területhasználát b.) munkaerő c.) fogadókészség d.) gazdasági helyzet e.) területhasználók hozzáállása f.) veszélyes technológiák g.) munkavégzés rendje g.) károsítás	elfogadható megoldott elfogadható szűkös (fenntartásra) javuló (igényesség nő) nincs szükség szerint nincs	

h.) havária	elenyésző minimális	
3.4.4. A tervezési területre kívülről ható emberi tényezők a.) környező területek hasznosítása b.) gazdasági környezet c.) jogszabályok d.) tervezési előírások e.) politikai viszonyok f.) kulturális szokások		átlagos kedvező hatás kedvező hatás kedvező hatás kedvező hatás kedvező hatások (nagyobb igény) kedvező hatás (növekvő igényesség)

3.4.5. A természetvédelmi kezelés korlátai

A tervezési területen a megfelelő természetvédelmi kezelés elvégzéséhez a kezelőnek rendelkeznie kell a megfelelő munkaerővel.

A természetvédelmi kezelés folyamatos elvégzéséhez a kezelőnek megfelelő felszereléssel kell rendelkeznie, illetve elegendő anyagi fedezettel ahhoz, hogy hatékonyan kezelje a területet.

3.4.6. A korlátozó tényezők hatása az ideális célkitűzésekre.

A táji értékek fenntartása folyamatos ellenőrzést és anyagi háttérrel kíván. A területhasználatot nem szükséges korlátozni a természetvédelmi cél eléréséhez.

A kijelölt célok eléréséhez tehát szükséges egy olyan területhasználati rend kialakítása, amely a lehető legkisebb terhelést jelenti a védett értékek számára.

A terület melletti, tervezett szabadidős tevékenységek növelési lehetőségeinek megteremtésénél kompromisszumos megoldást kell választani.

A közvélemény értékelése folyamatosan vizsgálható. Az igényes terület igényes viselkedést teremt.

4. Gyakorlati célkitűzések, stratégiák és feladatok meghatározása.

4.1. Gyakorlati célkitűzések

- a növényzet megtartása,
- egységes információs és bemutató táblák kihelyezése,
- kiszolgáló építmények hajóátemelők elhelyezése.
- az értékeket bemutató idegenforgalmi prospektusok elkészítése,

4.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

Stratégia az élőhelyek fenntartása érdekében:

- kismértékű beavatkozás, faültetés a hajóátemelő területén.

4.2.2. Fajok védelme

- élőhely-védelem, a hajóátemelő építésével járó szükségszerű beavatkozással

4.2.3.1. Látogatás

Korlátlan módon látogatható

4.2.3. Oktatás és bemutatás

A tervezési terület természetvédelmi oktatásra bármikor felhasználható.

4.2.4. Kutatás, vizsgálatok

A természetvédelmi szabályok betartásával kutatás bármikor folytatható.

4.2.5. Terület- és földhasználat

A területet csak eredeti rendeltetésének megfelelően lehet használni, kivéve a hajóátemelő funkciójának megfelelő használatot.

4.2.6. Táj- és kultúrtörténeti értékek.

Táji értéket képvisel, fenntartása elengedhetetlen.

4.2.7. Természetvédelmi infrastruktúra

Külön infrastruktúra nem szükséges.

4.3. Kezelési feladatok

4.3.1. Adatgyűjtés

A nem szükséges.

4.3.2. Kezelés

4.3.2.1. Kezelési előírások

a.) Élőhelyek és élettelen környezetük kezelése, fenntartása

Az épített elemek fenntartása és karbantartása folyamatos feladat. A fák folyamatos fenntartása, letört ágak eltávolítása, rendszeresen, az igényeknek és a természetes körülményeknek (aszályos idő, viharkár stb.) megfelelően kell végezni.

b.) Fajok védelme, fenntartása

Az értékes és különleges helyen álló fáknál egyedi kezeléseket kell alkalmazni. A veszélyeztetett növények esetén fokozott gondozást és ápolást kell végrehajtani.

c.) Agresszív fajok állományszabályozása

Nem jellemző

d.) Őrzés, védelem:

Folyamatos odafigyelést igényel (Rendőrség, Polgárőrség)

e.) Egyedi tájértékek védelme és fenntartása:

Nem jellemző

f.) Gépek beszerzése, karbantartása:

Nem indokolt

g.) Információ biztosítás és kapcsolattartás rendszere: (Az információ biztosítása táblákkal és prospektusokkal oldható meg. A kitáblázást célszerű minél előbb elvégezni. Az írott, nyomtatott anyag elkészítése a rendelkezésre álló idő, pénz és szakértelem kérdése.

4.3.2.2. Mezőgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírások

a.) Növénytermesztés

A tervezési területen nincs ilyen tevékenység.

b.) Rét- és legelőgazdálkodás

A területen nincs

c.) Kert, szőlő, gyümölcsültetvényeken való gazdálkodás

Nincs a területen

d.) Talajerő-gazdálkodás

Művelés nem folyik.

e.) Növényvédelem

Különleges vegyszerhasználat jelentkezik kullancs- és szúnyogirtás esetén. Csak szakemberrel konzultálva, végezhető el ez a tevékenység.

f.) Állattenyésztés

A tervezési területen állattenyésztés nem folyik.

g.) Nádgazdálkodás, nádhasznosítás

Nincs területen.

h.) Horgászat, halászat

A tervezési terület mellett lévő Kettős Körösön a horgászat lehetséges.

4.3.2.3. Erdőgazdálkodásra vonatkozó előírások

A tervezési területen erdőgazdálkodási tevékenység nem folyik.

4.3.2.4. Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírások

A tervezési területen vadgazdálkodási tevékenység nem folyik.

4.3.2.5. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások: külön jogszabály szerint biztosított.

4.3.2.6. Közlekedést érintő kezelési előírások.

Gépjárműforgalom a területen csak ritkán fordul elő.

4.3.2.7. Építési tevékenységeket érintő kezelési előírások.

a.) Épületek

Épület nem helyezhető el, kivéve az elvi építési engedéllyel rendelkező hajóátemelő, illetve az ahhoz kapcsolódó turisztikai kiszolgáló létesítmények, valamint a Békési Duzzasztómű kiegészítő létesítményei (hajózsilip, vízierőmű). A kishajó kikötő és a sólyapálya tanulmánytervéhez a Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság által 334/2002. ikt.sz. alatt adott kezelői hozzájárulásban foglaltakat maradéktalanul be kell tartani.

b.) Egyéb építmények

Reklámtáblák elhelyezése a területen külön engedély alapján lehetséges.

c.) Kerítések, kapuk

Nincs

d.) Infrastruktúra-hálózat

A tervezett hajóátemelőhöz szükséges infrastruktúra hálózat kiépítendő.

e.) Feltáró utak

Nincs a tervezési területen

f.) Sétautak

Nincs a területen

g.) Lépcsők, támfalak

Nincs a területen

**h.) Hidak, zsillipek, átereszek
nincs**

i.) Közművek

j.) Sportpályák

Nincs a területen.

4.3.2.8. Turizmust érintő kezelési előírások

A látogatottság mértékének emelése lehetséges.

4.3.2.9. Ipari és bányászati tevékenységeket érintő kezelési előírások

Nincs ilyen

4.3.2.10. Települések egészét érintő kezelési előírások

Nincs ilyen

4.3.2.11. Táj, kultúrtörténeti értékekkel kapcsolatos kezelési előírások

A természet közeli állapot megtartása.

4.3.3. Adminisztráció

a.) Védetté nyilvánítás, védelem feloldása

A helyi jelentőségű védett természeti terület csak a védelem tárgyát képező értékek eltűnése esetén képviselő-testületi határozattal oldható fel a védettség alól.

b.) Tulajdonosi viszonyok, birtokpolitika

A tulajdonjog átruházása esetén a védettség továbbra is fennáll, amíg azt a képviselő-testületi határozat nem törli.

c.) Hatósági engedélyezés

Bármilyen beavatkozás esetén helyi védett természeti területen az illetékes jegyző gyakorolja a hatósági jogkört.

d.) Tervezés

A területet érintő, bármilyen beavatkozásra irányuló tervezés csak a természetvédelmi kezelési terv szabályozásait figyelembe véve készülhet.

e.) Ellenőrzés

A természetvédelmi kezelési terv utasításainak betartása a mindenkori területkezelő feladata. Ennek ellenőrzését a természetvédelmi hatóság (jelen esetben a területileg illetékes jegyző) látja el.

f.) Továbbképzés

A természetvédelmi kezelési terv új kutatási adatok felhasználása mellett továbbfejleszhető.

5. Munkaterv

5.1. Középtávú munkaterv

1. Faültetési munkák elvégzése
2. Szükség esetén munkaerő biztosítása.
3. Tájékoztató- és bemutató táblák kihelyezése.
4. Prospektus és képeslap elkészítése.

5.2. Éves munkaterv

1. Szükség esetén faültetési munkák
2. A fák szükség szerinti növényvédelme.
3. Munkaerőben és gazdaságilag jelentkező éves lehetőségek szerint egyéb feladatok elvégzése.

6. A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata

A természetvédelmi kezelési terv végrehajtása a mindenkori területkezelő feladata. Ennek ellenőrzését a természetvédelmi hatóság látja el. Az ellenőrzés területi szemlével történjen meg. Ezen kívül bármely – a területet érintő – tevékenységről a jegyzőt tájékoztatni kell, a nagyobb munkákhoz (jogszabály szerint) engedélyt kell kérni.

A természetvédelmi kezelési terv felülvizsgálatának időpontja valamely új kutatási eredmény bizonyítása esetén, ha az befolyásolja a terv előírásait, azonnal; ennek hiányában legkésőbb 2013-ban.

Kezelési terv összesítő

A környezetvédelmi miniszter 30/2001.(XII.28.) KÖM rendeletének 2. § (2)

bekezdés c.) pontja alapján

Békés-Duzzasztómű

helyi jelentőségű természeti terület

természetvédelmi kezelési tervéhez

A természetvédelmi kezelési terv

Gyakorlati célkitűzések:

- Faültetés
- Egységes információs és bemutató táblák kihelyezése.
- Az értéket bemutató idegenforgalmi prospektusok, képeslapok elkészítése.

Természetvédelmi stratégiák:

Különleges vegyszerhasználat jelentkezik kullancs- és szúnyogirtás esetén. Csak szakemberrel konzultálva, a minimális mennyiség kijuttatása mellett végezhető el ez a tevékenység.

Védett, ritka élőlények felbukkanása esetén az esedékes beavatkozást le kell állítani és későbbi időpontra kell halasztani, illetve el kell végezni a fajra vonatkozó felmérő kutatást.

A fenntartási munkák vállalkozói megbízásokkal vagy saját munkával végezhetők. Saját munka esetén a fenntartási munkák elvégzéséhez szükséges munkaerő- és eszközállományt biztosítani kell. A terület korlátlanul látogatható.

A védett terület bemutatási szerepének növeléséhez táblákat és propaganda anyagokat kell készíteni.

A természetvédelmi kezelési terv megalapozásához, időszakos felülvizsgálatához kutatási programok indíthatók. A területre vonatkozó adatgyűjtés (élőlények felmérése, környezeti hatások vizsgálata stb.) folyamatosan végezhető.

A terület csak eredeti rendeltetésének megfelelően használható. A növényállományt szolgáló területhasználat (pl. gyepterület kaszálása) időszakosan megengedett.

A tervezési területen szükség szerinti felügyeletet biztosítani kell.

Új épület a területen nem helyezhető el, kivéve az elvi építési engedéllyel rendelkező későbbiekben megvalósításra kerülő hajóátemelő illetve az ahhoz kapcsolódó

turisztikai létesítmények, valamint a Békési Duzzasztómű kiegészítő létesítményei (hajózsilip, vizierőmű).

Reklámtáblák elhelyezése a területen engedéllyel lehetséges.

A természetvédelmi kezelési terv tárgyát képező helyi jelentőségű védett természeti terület csak a védelem tárgyát képező értékek eltűnése esetén képviselő-testületi határozattal oldható fel a védettség alól.

A tulajdonjog átruházása esetén a védettség továbbra is fennáll, amíg azt a képviselő-testületi határozat nem törli.

Bármilyen beavatkozás esetén helyi védett természeti területen az illetékes jegyző gyakorolja a hatósági jogkört.

A területet érintő, bármilyen beavatkozásra irányuló tervezés csak a természetvédelmi kezelési terv szabályozásait figyelembe véve készülhet.

A természetvédelmi kezelési terv utasításainak betartása a mindenkori területkezelő feladata. Ennek ellenőrzését a természetvédelmi hatóság látja el.

B é k é s , 2004. július 20.

Pataki István
polgármester

Mellékletek

1. sz. térkép EOTR térkép 1:2000 méretarányú
2. sz. tulajdoni lapok az érintett területről.
3. sz. melléklet: Fotódokumentáció

Részletes helyszínrajz

M=1:4.000

